Asiantuntijalausunto eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Viite: HE 29/2019 vp

Verte Oy kiittää mahdollisuudesta toimittaa eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle kirjallisen asiantuntijalausunnon ehdotuksesta valtion talousarvioksi vuodelle 2020. Teema: Pl 32 / Hiilineutraalitalous ja toimenpiteet ilmastotavoitteiden edistämiseksi. Erityisesti; Vuoden 2020 valtion talousarvioehdotuksen toimenpiteet ja haasteet ilmastotavoitteiden ja hiilineutraalin Suomen edistämiseksi erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla (PL 32)

Kiertoviisas Pirkanmaa
Kiertotalous on monialainen toimiala, joka koskettaa useita valtion hallinnonaloja- ja rakenteita sekä politiikkatoimia kuten jäte-, energia- ja ilmasto-, maatalous-, liikenne- ja aluepolitiikkatoimet. Kiertotalous on yksi aikamme merkittävistä toimintojen ajureista ja se on myös yksi keskeinen toimien painopistealue Pirkanmaalla, jossa kiertotalous on nostettu toiminnan kärjeksi niin Pirkanmaan maakuntaohjelmassa kuin älykkään erikoistumisen strategiassa. Pirkanmaan kiertotalousohjelman kiertoviisas Pirkanmaa toimeenpano perustuu erityisesti eri organisaatioiden verkostomaiseen yhteistyöhön, yhdessä kehittämiseen ja systeemioptimoituun toimintamalliin, missä maakunta näyttää kiertotaloudessa Eurooppa -mittakaavan esimerkkiä tavoitteenaan teollisuuden uudistuminen. Tulevaisuuden kiertotaloudessa keskeinen näkökulma on kuntalaisten arjen osallisuus ja holistinen lähestymistapa kohti yhteiskunnallista muutosta. Myös EU:n kiertotalous- ja ilmastotyön keskiössä on sosiaalisesti oikeuden mukainen siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan; ”Ihmisille ja yhdessä ihmisten sekä yritysten kanssa”. Seuraavassa vaiheessa Pirkanmaa haluaa olla rakentamassa tätä kokonaisvaltaista muutosta.

KOMMENTIT TALOUSARVIOEHDOTUKSEN PÄÄLUOKKAAN 32

Yleistä

Talousarvioesityksessä huomioidaan kiertotalouden merkitys pääministeri Rinteen hallitusohjelman hiilineutraalisuuden tavoitteita tukevana elementtinä. Verte Oy kiittää talousarvioesityksen määrärahojen kohdentamisessa tunnistettua tarvetta panostaa kiertotalouden osaamisalustoihin ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin. Verte Oy pitää talousarvioesityksessä kiertotalouteen kohdennettujen panostusten merkitystä olennaisena kiertotalouden ratkaisujen edistämisessä ja etsimisessä osana hallituksen tavoitteleman vähähiilisen yhteiskunnan rakentamista. Verte Oy esittää talousarvioesityksessä panostukseen jäljempänä esitettyjä tarkennuksia.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

Elinkeino-, innovaatio- ja energiapolitiikoilla tunnistetaan kohdan selvitysosassa edistettävän elinkeinoelämän uudistumista ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistumista sekä laajemmin yhteiskunnan kehittymistä hiilineutraaliksi. Tämä edellyttää selvitysosan kirjausten mukaan uusia toimenpiteitä sekä julkisen sektorin ja yritysten tiivistä vuorovaikutusta. Selvitysosassa tunnistetaan tarve kehittää uusia ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluja sekä ottaa käyttöön tuotantotapoja, joilla teollisuuden prosessit voidaan muuttaa vähähiilisiksi. Selvitysosassa todetaan, että tähän panostamalla yritykset voivat tarjota kotimaisiin vahvuuksiin perustuvia ympäristöllisesti kestäviä ratkaisuja, joiden kysyntä maailmanmarkkinoilla on kasvamassa.

Siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa kirjataan selvitysosassa vauhditettavan investoimalla uusiutuviin energialähteisiin, edistämällä resurssitehokkuutta (energia- ja resurssitehokkuus) sekä lisäämällä uusiutuvan energian osuutta energian käytössä.

Selvitysosassa tunnistetaan tärkeäksi kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatiokeskittymien ja ekosysteemien muodostuminen Suomeen. Tutkimus- ja innovaatiorahoitusta todetaan suunnattavan yhteiskunnan ja elinkeinoelämän uudistumisen kannalta keskeisille aloille ja lupaaviin kasvumahdollisuuksiin. Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamisen todetaan edellyttävän yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyön lisäämistä ja tiivistämistä. Olennaiseksi todetaan niin ikään tutkimustoiminnan tulosten ja innovaatioiden kaupallistaminen ja sen edellytysten tukeminen.

Yrityksiä kannustetaan uudistamiseen hyödyntäen uutta teknologiaa ja uusia arvonluonnin lähteitä. Politiikan toimintatapoja ja keinoja todetaan uudistettavan mm. hyödyntämällä digitalisaatiota, toteuttamalla kokeiluja, kehittämällä säädösympäristöä sekä rakentamalla hallinnonalarajat ylittäviä kehittämistoimia ja ohjelmakokonaisuuksia. Kiertotalouden digitalisaatiotiekartassa teknologian mahdollistamia kehityspolkuja on syytä tarkastella nelitasoisesti: kansalaisen, yksityisten ja julkisten organisaatioiden, ja kansallisen tason polkuina. Teknologiaratkaisut ja niiden sovellukset edellyttävät laaja-alaista ymmärrystä digitaalista transformaatiosta ja kompleksisen muutoksen johtamisesta 4P-malleissa.

Verte Oy korostaa kiertotalouden mahdollisuuksia Suomen kilpailukyvyn ja talouden kasvun kestävänä perustana. Laajaa kansainvälistä tunnustusta saanut ECO3-konsepti jätehuollon ja kiertotalouden teollisten toimintojen sekä tutkimuksen yhdistävänä mallina kuvaa kiertotalouden potentiaalia Suomen kilpailukyvyn vahvistajana. Julkisomisteisilla toimijoilla on ECO3-konseptissa konkretisoituvalla tavalla merkittävä rooli kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittymisessä. Verte Oy pitää tärkeänä tämän tunnistamista osana kokonaisuutta. On olennaista, että ECO3-toiminnan esimerkin tavalla rakentuvan hedelmällisen kehityksen jatkumisen mahdollisuudet turvataan myös valtiovallan toimesta osana talousarvioesitystä.

Kiertotalouteen kytkeytyvien kunnianhimoisten kierrätystavoitteiden saavuttaminen ja pyrkimys hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ohjaavat erityisesti julkisomisteisia kiertotaloustoimijoita tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön sekä tutkimuslaitosten että yksityisten yritysten kanssa. Verte Oy katsoo, että julkisomisteisten kiertotaloustoimijoiden rooli tulisi tunnistaa tärkeäksi osaksi kokonaisuutta.

Verte Oy katsoo tarpeelliseksi, että talousarvioesityksessä huomioitaisiin esitettyä selkeämmin kiertotalouden sekä kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen välillinen merkitys myös liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistymisen mahdollistajana. Esimerkiksi ECO3-alueelle vuonna 2020 valmistuvassa kuntaomisteisen Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n biolaitoksessa biojätteistä ja jätevesilietteistä valmistettavan metaanin määrä tulee mahdollistamaan liikennekäyttöön jalostettuna noin 2,5 miljoonan nestemäisen liikennepolttoainelitran korvaamisen biokaasulla vuosittain. Määrä vastaa 1 800 henkilöauton vuosikulutusta. Kiertotaloustoimijoiden potentiaali biokaasun liikennekäytön lisäämisessä ja biokaasun valtakunnallisen saatavuuden mahdollistajana on merkittävä.

42. Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittäminen **(siirtomääräraha 3 v)**
Rahoitusta kohdistetaan kestävää kasvua ja elinkeinorakennetta uudistavien kiertotalouden alustojen ja ekosysteemien kehittämiseen sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön hyödyntämiseen innovaatiotoiminnassa.
Verte Oy toteaa seuraavaa:
ECO3 konsepti ja konseptin tueksi laadittu tiekartta ja toimintamalli on perustunut merkittäviltä osin selvitysosassa asetettuihin tavoitteisiin konkreettisella ja vaikuttavalla tavalla. Konseptoinnin kautta on luotu sekä kansallisesti, että kansainvälisesti tunnistettu ja tunnustettu kokonaisuus missä yhdistyvät julkisten toimijoiden, yritysten ja tutkimuslaitosten osaaminen selkeästi johdetulla toimintamallilla. Uusia yritysinvestointeja on syntynyt yli 70 milj. euroa, uusia työpaikkoja yli 100 ja merkittävää kansanvälistä näkyvyyttä investointien saamiseksi Suomeen. Alueen arvioitu investointipotentiaali kiertotalouteen on n. 150 milj. euroa. Alustayritystoiminnasta ja konseptin kehittämisestä vastaa julkisomisteinen osakeyhtiö Verte Oy. Edellä olevaan viitaten kannatamme, että kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittämiseen myönnetään esityksen mukaisesti määrärahaa.

43. Yritysvetoisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)
Osana hallituksen tulevaisuusinvestointiohjelmaa kohdennetaan yritysvetoista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiorahoitusta (t&k&i) erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin. Rahoituksella kannustetaan yrityksiä ja muita organisaatioita t&k&i-toimintaan sekä yhteisiin ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä, kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta. Rahoituksella kannustetaan uusien miljardiluokan ekosysteemien syntymistä Suomeen.
Verte Oy toteaa seuraavaa:
Esitämme painotusta myös teknisten kiertojen erityisesti muovien, teollisuuden sivuvirtojen ja rakentamisesta syntyvien jätteiden ja niitä hyödyntävien vähähiilisten investointien vauhdittamiseen

44. Kiertotalouden investointituki **(siirtomääräraha 3 v)**
Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.
Investointituki on tarkoitettu innovatiivisten tulevaisuuden kiertotalousratkaisujen edistämiseen. Kiertotaloudessa tuotteet, materiaalit ja niiden arvo säilytetään talouden kierrossa mahdollisimman pitkään. Kiertotalous uudistaa yritysten toiminta- ja tuotantotapoja, sekä yritysten välistä yhteistyötä. Investointituki on Euroopan unionin vähämerkityksellistä (de minimis) tukea.
Verte Oy toteaa seuraavaa:
Osana ECO3 konseptia on tuotettu teollisen mittakaavan toteutettavuusselvityksiä investointiarvoltaan yli 70 milj. euron edestä. Erityinen painopiste on ollut konseptoinneissa tulevaisuuden innovaatioissa ja eri toimijoiden välisten materiaalivirtojen yhdistämisessä teollisen mittakaavan kiertotaloudessa. Konseptoinneissa olemme hyödyntäneet erityisesti yliopistojen ja tutkimuslaitosten osaamista. Erityisesti Tampereen yliopiston kiertotalouden tutkimus kehittää muun muassa kiertotalouden innovaatioekosysteemejä ja prosesseja, jotka parantavat energia- ja ekotehokkuutta, uudistavat materiaaleja, säästävät luonnonvaroja sekä vähentävät päästöjä ympäristöön. Tutkimusta tehdään niin molekyylitasolla kuin suuren mittakaavan prosesseissakin.
Esitämme isompaa panostusta tulevaisuuden kiertotalousratkaisujen kehittämiseen ja painotusta erityisesti vähähiilisiin teollisen mittakaavan kiertotalousratkaisuihin.

Lisätiedot

Sakari Ermala |Toimitusjohtaja| Verte Oy |Harjukatu 23, 37100, Nokia. | +358 505834233| sakari.ermala@verte.fi| www.eco3.fi
Harri Kallio Toimitusjohtaja Pirkanmaan Jätehuolto Oy Kelloportinkatu 1 33100 Tampere +358408422600 harri.kallio@pjhoy.fi www.pjhoy.fi

---

ECO3-yritysalue ja konsepti

ECO3-yritysalueelle on rakentumassa teollisen mittakaavan uudenlainen ja monialainen bio- ja kiertotalouden liiketoiminta-alue. ECO3 sijaitsee Kolmenkulman alueella Nokialla. Kansallisesti merkittävä osaamiskeskittymä toimii samalla demonstraatio- ja pilottiympäristönä, jota Nokian kaupunki ja Nokian kaupungin kehitysyhtiö Verte Oy kehittää yhteistyössä yritysten sekä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. www.eco3.fi.